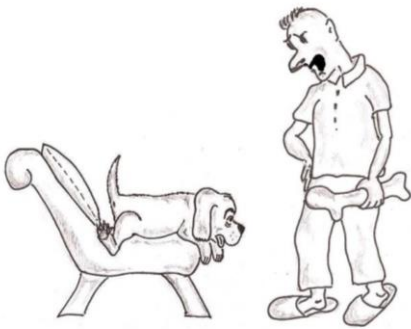

MOTIVACE

Pracovní list pro praktické lekce s Františkem Šustou; www.treninkjerozhovor.cz

POZOR, TENTO LIST SLOUŽÍ PRO ŘÍZENÉ LEKCE S INSTRUKTOREM, nikoliv jako návod na doma ☺

ODMĚNY A ÚPLATKY

Tak dobře. Beru, že dneska vstaneš jen za velkou hovězi. Ale abych Ti ji předkousal, to po mně vážně nemůžeš chtít!

© Šusta

Chce-li trenér zvýšit motivaci zvířete při tréninku pozitivním posilováním, bývá často jeho první myšlenkou „omezení přístupu ke zdrojům“ (potravy, zábavy). Zvíře je pak získává jen za odměnu. Tento způsob však na dnešní lekci sledovat nebudeme. Jednak proto, že může mít vedlejší efekty (zhoršení vztahu se zvířetem, stres, agrese) a také proto, že ho v reálném životě nedokážeme stoprocentně dodržet. Ale hlavně, **EXISTUJE MNOHO JINÝCH MOTIVAČNÍCH PRVKŮ A OTÁZEK, NA KTERÉ BY SI MĚL ČLOVĚK ODPOVĚDĚT DŘÍV, NEŽ SE ROZHODNE MOTIVOVAT PSA HLADEM!**

Základní otázka: Má můj pes slabou motivaci jen u konkrétních cviků, nebo obecně a pořád?

Pozn. Místo „jednoho či několika cviků“ si můžeme dosadit také „s jedním konkrétním člověkem, v jednom konkrétním místě...“. Protože, jak už víme z lekcí shapingu, jeden konkrétní trenér, jedno konkrétní místo atd...to vše jsou kritéria, která se musejí chápat odděleně.

Odpověď: .....

Pokud jste si odpověděli, že jeho motivace je slabá jen u **KONKRÉTNÍHO CVIKU (cviků)**, pak problém není v motivaci, ale v úkolu, který pes dostává. Zkuste si pro tento konkrétní úkol odpovědět na dílčí otázky:

- Umí to?** (správnou odpovědí není „On moc dobře ví, co chci, jen se mu nechce!“ Otázka zní, zda už zadaný úkol vůbec někdy splnil a naplnil všechna kritéria cviku. Není např. nedocvičeno kritérium rychlosti?)
.....
- Jak velkou odměnu má důvod očekávat?** (Zvíře pracuje za to, co čeká, ne to, co nutně dostane. Má důvod čekat dobrou odměnu?)
.....
- Nevystavuje ho cvik aktuálnímu nebezpečí?** (Jinými slovy, „nepotřebuje v okamžiku cviku spíše naplnit primární reinforcer kontroly, nežli potravu?“ Protože, dle mého názoru, primární reinforcer kontroly musí být naplněn, má-li zvíře fungovat za potravu)
.....
- Jak moc je cvik obtížný?** (Nebo zda nepůsobí psovi fyzickou bolest - např. při nemocích kloubů. Pokud se jedná o cvičení se skupinou psů, pak je tu i otázka, zda se např. dominantní pes nedostává při cviku moc daleko od zdroje atd...)
.....
- Není někde v provedení cviku či povelové a odměňovací technice psovoda **ukrytý nevědomý trest**, který psa demotivuje? (Např. naučená podmíněná averze k určitému povelu z dřívějšíka, lákání psa za potravou, kterou ale celou po splnění nedostane, uhýbání targetem, na který pes mířil...)
.....
- Nesklouzli jsme v tomhle cviku **z pozitivního posilování na negativní?** (Nezačali jsme tenhle cvik psovi ve zvýšené míře opravovat a „vynucovat si jeho splnění“? Pokud se tento cvik stal „vynucovaným“, bude fungovat jen natolik, nakolik jsem schopni si ho vynutit a nikoliv kolik je zvíře schopno udělat)
.....
- Další možné důvody pro tento konkrétní cvik (Např. že pomalé provedení je projevem konejšivého chování apod...)
.....

Pokud jste si odpověděli, že jeho motivace je slabá **POŘÁD**, pak lze důvod hledat v odměnách, Vaší společné komunikaci a také dispozicích Vašeho psa, resp. plemene. Můžeme využít některý z následujících tipů.

ZÁŠADNÍ PRVKY (jsou tu od toho, aby Váš pes při tréninku byl opravdu jako „sportovec“, který pracuje proto, že chce a nikoliv voják, který pracuje proto, že musí):

- a) První krok pro zvíře (Pokud má Váš trénink opravdu probíhat na principu pozitivního posilování, tak by měl mít pes možnost svůj zájem nějak projevit - ideálně předučenou pozicí, kterou zaujme kdykoliv, kdy je připraven pracovat. Tato pozice musí být taková, aby se v ní nedalo „nepříjemně přitvrdit“ a také dostatečně jednoduchá. V prvních krocích se odměňuje rovnou odměnami, v dalších už z této pozice dostává konkrétní úkoly - pozitivně naučené cviky)
- b) Mějte fungující odměnu (Ujasněte si, co Váš pes za odměnu považuje a co ne. Tím, kdo volí, co je odměna a co trest, je totiž trénované zvíře, ne člověk. Odměnou může být i pochvala, aktivita, hračka - potom ale pozor na demotivaci ve chvíli, kdy si berete hračku nazpět. Každopádně odměna není to, co je vnučeno, ale o co zvíře stojí a co zvyšuje četnost odměněného chování. **POZOR NA UPLÁCENÍ** - první má být chování, pak odměna, nikoliv nejdřív příslib konkrétní odměny a pak chování)
- c) Krátká okna příležitostí (short windows of opportunity, limited hold of reinforcement; Dlouhá šance není šance, ale jistota, někdy až nepříjemná povinnost. Má-li pes fungovat v pozitivce jako ten, kdo „chce pracovat“, musí pro něj být naše povely šanci na odměnu, nikoliv povinností. Je tedy vhodné naučit ho, že tato šance trvá jen určitou přesně danou dobu. Učení krátké šance je v podstatě forma shapingu - nejprve zjistím, za kolik vteřin mi v průměru reaguje nyní a potom postupně zkracuji tak, aby vždy nadpoloviční počet reakcí byl úspěšný -viz. lekce na shaping)
- d) Naladění chováním (kontrolní cviky, behavioral momentum; Vždycky je dobré mít v zásobě nějaké jednoduché úkoly, které zvíře bezpečně zvládá a jsou pro něj snadné. Pokud stoupne nervozita, ať už kvůli obtížnému úkolu, strachu, neúspěchu, příliš mnoha opakování stejného úkolu, pak lze zařadit jednoduchý úkol, který zvíře „restartuje“, dá mu více úspěchů a uklidní ho - tedy připraví znovu na obtížnější cvik)

TRIKY A FINTY (mají pomoci v daném okamžiku zvýšit motivaci zvířete, ale nejsou přítomné pořád):

- e) Jackpot (Nečekaně velká odměna, často za jednoduchý úkol, která zvyšuje očekávání trénovaného subjektu. Pozor, pro většinu jackpotů zároveň platí, že je živočich žere dlouho a nehodí se proto doprostřed procesu učení, kde zdržují. Osobně doporučuji jackpoty spíš za jednoduché a již osvojené úkoly, ideálně třeba před těžkým úkolem, do kterého pak jde živočich s velkým očekáváním. Dají se použít i za onen těžký, nicméně už dobře naučený úkol, kde po více opakováních zvyšují jeho oblibu a zrychlují jeho provedení. V procesu učení nových cviků bych je zařazoval spíš na konec lekce).
- f) Trénink v konkurenci (Pasivního jedince lze vybudit tím, že před ním bude dostávat jednoduché úkoly jedinec aktivnější. Pozor, nemotivujte takto jedince dominantního tím, že budete zvýhodňovat jedince submisivního - to by mohlo vyvolat nerovnováhu ve skupině a šarvátku.)

PŘEDEVŠÍM SE, PROSÍM, NEUSTÁLE ZKOUŠEJTE DÍVAT NA TRÉNINK OČIMA VAŠEHO PSA. BYLI BYSTE I VY MOTIVOVANÍ NA JEHO MÍSTĚ? A ABY TOHO NEBYLO MÁLO, ZKUSTE VIDĚT Z VNĚJŠKU I SAMI SEBE - JSTE JEŠTĚ POŘÁD TRENÉR, CO NABÍZÍ ŠANCI, NEBO UŽ VELITEL, KTERÝ VNUCUJE POVINNOST? PROTOŽE POTOM UŽ TO JE JINÝ PŘÍBĚH...☺